

องค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของ ผู้รับตรวจของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

วาราลักษณ์ มิ่งขวัญ*

อาจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้รับตรวจของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยพิจารณาองค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิผล 8 องค์ประกอบคือ 1) นโยบายระเบียบวิธีการแนวทางการตรวจสอบ 2) การสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 3) ความเป็นอิสระ ของคณะกรรมการตรวจสอบ 4) ความพร้อมของระบบงานและระบบสารสนเทศ 5) จริยธรรมและคุณธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน 7) มนุษย์สัมพันธ์และการประสานงานของผู้ตรวจสอบภายใน 8) การยอมรับและเข้าใจของหน่วยรับตรวจ

ในงานวิจัยนี้ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้รับตรวจของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย 830 คน ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 450 ชุด คัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะที่สมบูรณ์ทั้งหมด 282 ชุด คิดเป็นร้อยละ 63 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 2 วิธี คือ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจก่อนเพื่อทดสอบตัวแปรที่ได้อาจมีความสัมพันธ์กันและจัดกลุ่มได้ จากนั้นผู้วิจัยนำกลุ่มตัวแปรที่ได้มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA)

1. บทนำ

รัฐบาลให้การสนับสนุนให้องค์กรทุกแห่งในประเทศไทยมีการกำกับดูแลที่ดี (Good Corporate Governance) รวมถึงหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งรัฐบาลยังมีนโยบาย(คำแถลงนโยบายคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2551) ประกอบด้วยพัฒนาระบบงานให้มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ส่งเสริมให้ใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการและการส่งมอบบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นการปฏิรูประบบราชการ เพื่อปรับเปลี่ยนระบบบริหารภาครัฐไปสู่การบริหารจัดการแนวใหม่ที่ทำให้ความสำคัญกับความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและความประหยัดขอการดำเนินงาน สำนักงาน

* นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

หลักประกันสุขภาพแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐก็เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวได้กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรไว้ว่า “ทุกคนที่อาศัยอยู่บนแผ่นดินไทย ได้รับความคุ้มครองหลักประกันสุขภาพอย่างถ้วนหน้าด้วยความมั่นใจ” (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 2556) การดำเนินงานของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ดำเนินการให้สอดคล้อง กับแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงระบบงานตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้สายงานการตรวจสอบภายในมีบทบาทให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เพื่อเป็นหลักประกันให้กับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในการประเมินประสิทธิผล ประสิทธิภาพของระบบการตรวจสอบภายในที่เหมาะสม เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบไปด้วย นิติกรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ความมีส่วนร่วมความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า และยังป้องกันการประพฤติมิชอบหรือทุจริต เพื่อประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

การตรวจสอบภายใน ในหน่วยงานราชการผู้ตรวจสอบและเจ้าหน้าที่หน่วยงานรับตรวจจะมีความเกี่ยวพันกัน ติดต่อประสานงานกัน ผู้ตรวจสอบภายในมีหน้าที่ต้องให้คำปรึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เช่น กฎหมาย ระเบียบต่างๆ ผู้ตรวจสอบภายในยังต้องปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในของหน่วยรับตรวจต่างๆที่กำหนดไว้ตามแผนการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องเกี่ยวพันกับหน่วยรับตรวจ หน่วยรับตรวจเองก็มีหน้าที่ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือจัดให้มีระบบการจัดเก็บเอกสาร จัดเตรียมรายละเอียดแผนงาน งานโครงการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดทำบัญชี รายงานทางการเงิน และจัดเก็บเอกสารประกอบรายการบัญชีให้เรียบร้อย เป็นปัจจุบัน ชี้แจงตอบข้อซักถาม ปฏิบัติตามข้อทักท้วงและข้อเสนอแนะ เมื่อผู้ตรวจสอบภายในตรวจพบข้อผิดพลาด จะให้คำแนะนำกับหน่วยรับตรวจให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของหน่วยงานราชการ หรือหากเจอข้อทุจริตผู้ตรวจสอบภายในต้องรายงานให้ ผู้บังคับการหน่วยรับตรวจทราบทันที

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และให้สำนักตรวจสอบทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบ สิ่ง ณ วันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประธานคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการบริหารเงินและการดำเนินงานของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้อง มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และมีผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน ในส่วนงานราชการ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในต้องมีมาตรฐานคุณสมบัติ มีความเชี่ยวชาญและความระมัดระวังรอบคอบ เป็นอิสระ ติดตามงานตรวจสอบและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง รายละเอียดในกฎบัตรปี2545 ได้มี

การปรับปรุงแก้ไขล่าสุด ในปี 2555 ได้มีการปรับปรุงกฎบัตรของสำนักตรวจสอบ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีการปรับปรุง ให้สำนักตรวจสอบทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ และรายงานเลขาธิการ สปสช. ตามระเบียบสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบ พ.ศ.2554

ในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการ มักจะพบกับปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามระเบียบ เช่น ความไม่ทันต่อเหตุการณ์ และไม่ชัดเจนของระเบียบ ทำให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน กับ เจ้าหน้าที่หน่วยรับตรวจ มักเกิดความสับสน เข้าใจไม่ตรงกันในแง่ของการตรวจสอบ และยังพบปัญหาอีกอย่างหนึ่ง คือการไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยรับตรวจ ทำให้การตรวจสอบภายในอาจไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร ถึงแม้การตรวจสอบภายในในส่วนราชการจะมีการปรับปรุงข้อบังคับเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น การตรวจสอบภายในก็ยังคงต้องมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นด้านกำลังคน ด้านเทคโนโลยี ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน หน่วยรับตรวจไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบ อาจไม่เข้าใจในลักษณะของการตรวจและรายงานการตรวจ มองการตรวจสอบเป็นการจับผิด อันเป็นผลให้ผู้ตรวจและผู้รับตรวจเกิดความไม่เข้าใจกัน จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจ สร้างการยอมรับในการตรวจสอบ จะส่งผลให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือที่ดีต่อกัน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษาองค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบภายใน
- 2) เพื่อกำหนดแนวทางในการวางแผนการตรวจสอบ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ผู้รับตรวจของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จำนวน 830 คนเป็นเจ้าหน้าที่ทั้งหมดของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(Simple Random Sampling) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้สูตรของ Taro Yamane (1967) ดังนี้
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$
  n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง , N คือ จำนวนประชากรทั้งหมดที่ศึกษา , e คือ ความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05 ได้จำนวนประชากรตัวอย่าง 270 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้ระดับความแม่นยำ ระดับความเชื่อมั่นในการประมาณค่า ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน

การสร้างเครื่องมือในงานวิจัย ใช้แบบสอบถามปลายปิด (Closed Form) จะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดตัวเลือกไว้ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้ **ส่วนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม **ส่วนที่ 2** ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร และหน่วยงานตรวจสอบภายใน **ส่วนที่ 3** ข้อมูลองค์ประกอบเกี่ยวกับประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในและ **ส่วนที่ 4** ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบ เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถามในแต่ละหัวข้อว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้หรือไม่ จึงได้นำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนการเก็บข้อมูลจริง กับผู้รับการตรวจ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา เพื่อหาข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นจากแบบสอบถามจำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเนื้อหาของแบบสอบถาม และได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ได้รับคำแนะนำเพื่อให้แบบสอบถามมีความกระชับและเข้าใจมากยิ่งขึ้น

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของการวิจัย เพื่อเพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและสมบูรณ์ในเนื้อหาและสอดคล้องเหมาะสมกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจทานรายละเอียดว่าครอบคลุมเนื้อหาขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และได้นำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงเพื่อให้ได้คำถามที่เข้าใจง่ายและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุด จึงได้ดำเนินการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนนัค (Alpha Coefficient of Cronbach) ผลลัพธ์ค่าแอลฟาที่ได้จะแสดงระดับความคงที่ของแบบสอบถามโดยแอลฟาจะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าที่ได้ใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง จากแบบสอบถามของชุดทดลองใช้ โดยหากปรกติค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของตัวแปรใดมีค่าน้อยกว่า 0.70 จะมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมแบบสอบถามในส่วนนี้ ผลที่ได้วัดมีค่าสัมประสิทธิ์ Alpha เป็นไปตามเกณฑ์

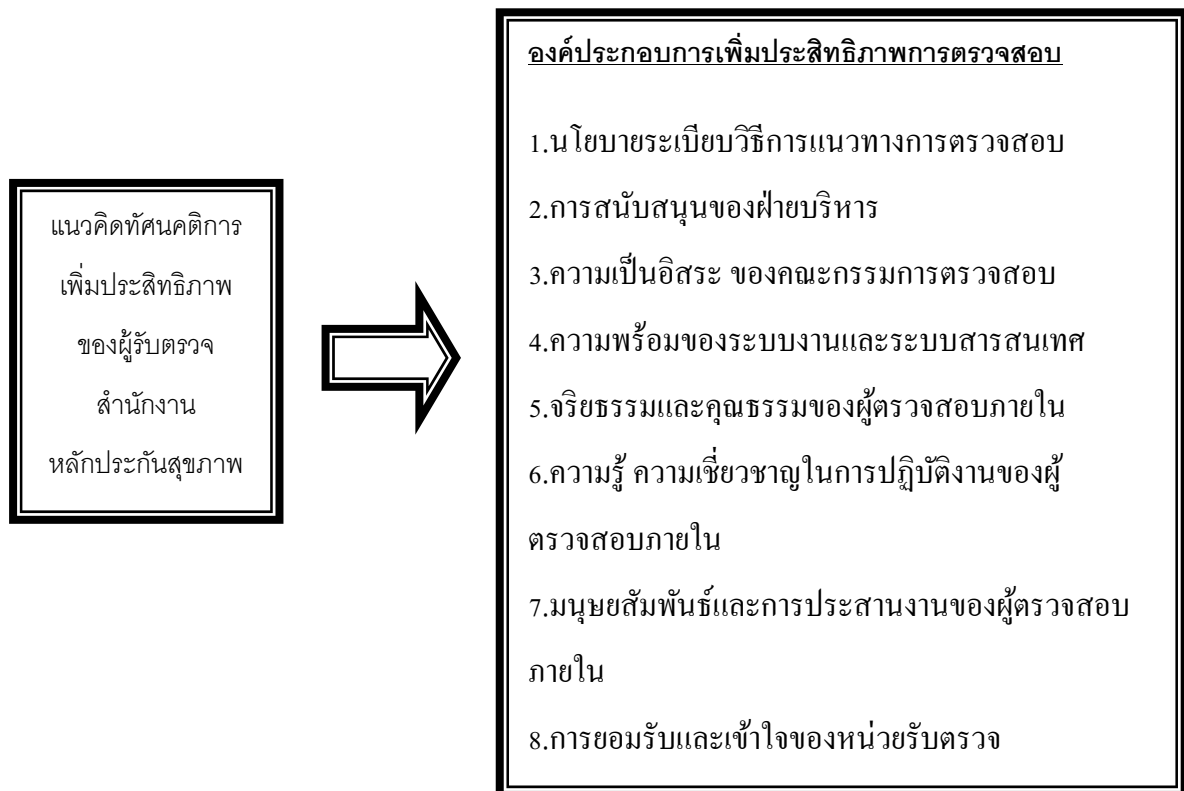
การวิเคราะห์ข้อมูล ประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อายุงาน ประสบการณ์ทำงาน ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) เป็นการหาค่าทางสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงอนุมาน ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาจะทำการทดสอบ สมมติฐานโดยการศึกษาค่าองค์ประกอบ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นที่ 1** การวิเคราะห์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อระบุจำนวนองค์ประกอบ ทดสอบให้มั่นใจว่าตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันและสามารถจัดกลุ่มได้ **ขั้นที่ 2** การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ใช้ยืนยันตรวจสอบความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างที่คาดไว้หรือไม่ โดยการวิเคราะห์หาความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษา มีสมมติฐานว่าคุณลักษณะที่ศึกษามีที่องค์ประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรอะไรบ้าง ตรงกับที่คาดคะเนไว้หรือไม่ แล้วใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสมมติฐานเพียงใด และเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลองค์ประกอบของสมรรถนะขององค์ประกอบขององค์ประกอบการเพิ่ม

ประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้รับตรวจของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

จากการทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาองค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้รับตรวจของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) นโยบายระเบียบวิธีการแนวทางการตรวจสอบ 2) การสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 3) ความเป็นอิสระ ของคณะกรรมการตรวจสอบ 4) ความพร้อมของระบบงานและระบบสารสนเทศ 5) จริยธรรมและคุณธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน 7) มนุษย์สัมพันธ์และการประสานงานของผู้ตรวจสอบภายใน 8) การยอมรับและเข้าใจของหน่วยรับตรวจ ทั้ง 8 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของผู้รับตรวจ ซึ่งได้มีงานวิจัยที่ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบดังกล่าวไว้ดังนี้

ผจงค์ดี หมวดสง (2538) ,สุทธิเดช กอศรีพร (2533) และ อัจฉรรัตน์ สิทธิ (2553) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ 1 นโยบายระเบียบวิธีการแนวทางการตรวจสอบ อัจฉรรัตน์ สิทธิ (2553), พรพิมล นิลทจันทร์ (2549), และอุษณา ภัทรมนตรี(2552) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ 2 การสนับสนุนของฝ่ายบริหาร อัจฉรรัตน์ สิทธิ (2553) , ประทุม ภูพัฒน์ (2552) และ สรุปลสาระสำคัญ หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี (2555) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ 3ความเป็นอิสระ ของคณะกรรมการตรวจสอบ อุษณา ภัทรมนตรี (2550) และ อัจฉรรัตน์ สิทธิ (2553) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ 4 ความพร้อมของระบบงานและระบบสารสนเทศ มาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมการปฏิบัติงาน ตรวจสอบภายในของส่วนงานราชการ กรมบัญชีกลาง (2554) จริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และ แนวทางการประกันคุณภาพงานตรวจสอบภายในภาครัฐ พ.ศ. 2555 กรมบัญชีกลาง ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ 5 จริยธรรมและคุณธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน กาญจนา พรหมเกิด (2546) และคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบภายใน (แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน กลุ่มงาน มาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง2546) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ 6 ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน อุษณา ภัทรมนตรี (2552),พรพิมล นิลทจันทร์ (2549) และ แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน กลุ่มงาน มาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง2546 ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ 7 มนุษย์สัมพันธ์และการประสานงานของผู้ตรวจสอบภายใน อัจฉรรัตน์ สิทธิ (2553),อุษณา ภัทรมนตรี (2552) และ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2548 ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ 8 การยอมรับและเข้าใจของหน่วยรับตรวจ จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัย จึงได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บรรณานุกรม

- อุษณา ภัทรมนตรี. การตรวจสอบภายในสมัยใหม่ (แนวคิดและกรณีศึกษา). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.
- หนังสือ การตรวจสอบภายในและการควบคุมภายใน แนวคิดและกรณีศึกษา : อุษณา ภัทรมนตรี.
- หนังสือ แนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง.
- มาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ : กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง.
- แนวทางการประกันคุณภาพงานตรวจสอบภายในภาครัฐ พ.ศ. 2555 : กรมบัญชีกลาง

กระทรวงการคลัง.

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ.2551 :

กระทรวงการคลัง.

สรุปลำดับสาระสำคัญ หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555.

พรพิมล นิลจันทน์ “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของนักวิชาชีพตรวจสอบภายใน” สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ” หลักสูตรพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาดินคดี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

ประทุม ภูพัฒน์ “ทัศนคติของผู้รับการตรวจที่มีต่อหน่วยงานตรวจสอบภายในบริษัท จันฉนวนิชย์ ซีเคียวริตี้ พรินท์ติ้ง จำกัด” หลักสูตรปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.

อัจฉรารัตน์ สิทธิ “ทัศนคติของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิผลของการตรวจสอบภายในในมุมมองของผู้รับการตรวจ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” บัญชีมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

กาญจนา พรหมเกิด “ความคิดเห็นของผู้รับตรวจต่อผู้ตรวจสอบภายใน” หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2546.

ศรีพงษ์ เจียมประสิทธิ์ “ความคิดเห็นของผู้รับตรวจต่อการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท” ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2542.

ผจงศักดิ์ หมวดสง “การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2538.

คันสนีย์ เรืองกรี “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้รับตรวจที่มีต่อผู้ตรวจสอบภายในของธนาคารไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ชนะทัฬ อินทามระ “กรเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในเพื่อการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของกองทัพไทย” หลักสูตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 52 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2553.

ชานุกร เพ็ญศิริ “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน ในมุมมองของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.